

Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.077

про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Котелевець Анастасія Михайлівна, 1991 року народження, громадянка України, освіта вища, закінчила у 2014 році з відзнакою Київський університет імені Бориса Грінченка, отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Соціальна педагогіка» та здобула кваліфікацію викладач соціальної педагогіки, практичний психолог у навчальних закладах, присвоєно ступінь магістра. У 2015 році закінчила з відзнакою Київський університет імені Бориса Грінченка, здобула кваліфікацію магістра управління навчальним закладом. З жовтня 2022 р. по теперішній час – викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Соціальна робота».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.077 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, від 31 жовтня 2024 року № 843, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

ПЕТРОЧКО Жанна Василівна, доктор педагогічних наук, професор, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

КАРПЕНКО Олена Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка;

ЛЮТИЙ Вадим Петрович, кандидат педагогічних наук, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

САВЕЛЬЧУК Ірина Борисівна, доктор педагогічних наук, професор,
Державний університет «Київський авіаційний інститут»;

ГЕВЧУК Наталія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

На засіданні 18 грудня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота Котелевець Анастасії Михайлівни на підставі прилюдного захисту дисертації «Розвиток соціальної активності студентів у волонтерській діяльності» за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Дисертацію виконано в Університеті Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Спіріна Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація Котелевець Анастасії Михайлівни на тему «Розвиток соціальної активності студентів у волонтерській діяльності», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає пп. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023. Дисертація Котелевець Анастасії Михайлівни та наукові публікації, в яких

висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності. Котелевець Анастасії Михайлівна на високому рівні оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

Здобувачка має 23 наукові публікації за темою дисертації, з них 11 – одноосібні, 12 – у співавторстві. Зокрема: 7 статей (з них 3 у співавторстві) у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 1 стаття (у співавторстві) у періодичному науковому виданні, проіндексованому в базі даних Web of Science Core Collection; 15 наукових публікацій (з них 8 у співавторстві), у яких додатково висвітлено результати дисертації:

1. Котелевець А. Соціальна активність молоді під час російсько-української війни. *Social Work and Education*. 2022. Vol. 9. № 1. P. 51–61. ISSN 2520-6451 e-ISSN 2520-6230. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.4> URL: <https://journals.uran.ua/swe/article/view/256721>

2. Котелевець А. М. Теоретико-методологічні засади формування соціальної активності студентської молоді. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2022. 1(50). С. 134–137. ISSN 2524-0609. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.134-137> URL: <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/257711>

3. Жуков В. І., Котелевець А. М. Особливості волонтерської діяльності студентів закладів вищої освіти в умовах воєнного часу. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2024. №1. С. 21–27. ISSN 1817-3764. DOI: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-1-21-27> URL: <http://socped.luguniv.edu.ua/index.php/socped/article/view/19>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Карпенко Олена Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. У науковій новизні дослідження авторкою зазначається, що «вперше обґрунтовано соціально-педагогічні умови розвитку соціальної активності студентів у волонтерській діяльності...». Вважаємо за необхідне зазначити, що потрібно було б уточнити, що саме було «вперше обґрунтовано».

2. У третьому розділі, с. 183-186, авторка представила результати емпіричного етапу. Робота значно виграла б, якби було представлено порівняння результатів покращання ситуації щодо соціальної активності в контексті мотиваційно-ціннісного критерію на основі таблиці.

3. Здобутками рецензованої роботи є програма розвитку соціальної активності студентів, розроблена А. М. Котелевець з метою підвищення рівня соціальної активності студентів у волонтерській діяльності. Однак, на нашу думку, досліджувана проблема могла б мати більш практичне значення, якби авторка детальніше описала, які форми та методи були найбільш ефективними щодо забезпечення кожної соціально-педагогічної умови.

4. У висновках варто було б ґрунтовніше узагальнити методологію емпіричного дослідження. Також, було б цінним для практики соціальної роботи визначити перспективи щодо стимулювання розвитку соціальної активності студентів, залучення студентів до участі у волонтерських ініціативах закладу вищої освіти, визнання їхніх здобутків.

Для посилення наукового впливу та підтвердження інноваційності розробок теоретичні матеріали та практичні рекомендації дисертаційної роботи Анастасії Михайлівни слід трансформувати в навчальний або методичний посібник. Це дозволить закріпити новизну та авторське право на розробки в науковій спільноті. Рекомендується ініціювати підготовку

рукопису на основі матеріалів дисертації, подати його на розгляд Вченої ради Університету для затвердження як офіційної наукової розробки кафедри.

Щодо програми волонтерської школи, важливо посилити її інформаційне висвітлення, особливо в період міжнародних волонтерських днів. Використання соціальних мереж, офіційного сайту Університету та партнерських ресурсів сприятиме популяризації ініціативи. Проведення міжнародного наукового фестивалю студентських робіт навесні стане гарною нагодою представити результати волонтерської діяльності.

Лютый Вадим Петрович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. У роботі представлена класифікація сучасних напрямів та видів волонтерської роботи. На наш погляд, до волонтерства шляхом прямого фізичного залучення варто було б віднести волонтерство у сфері соціального захисту, соціальної підтримки та надання соціальних послуг (збір, доставка та розповсюдження гуманітарної допомоги, продуктів харчування та товарів першої необхідності, консультування та фізичний супровід внутрішньо переміщених осіб тощо), адже долучення до волонтерської діяльності в даному напрямі має високу соціальну значущість та забезпечує найкращі можливості для розвитку соціальної активності студентів.

2. Було б добре, якби в роботі була представлена у вигляді схеми системна модель формування соціальної активності студентів у волонтерській діяльності. Це дозволило б читачеві краще сприйняти обґрунтування критеріїв, показників та рівнів сформованості соціальної активності студентів.

3. Результати експериментальної роботи виглядали б ще переконливішими, якби експериментальні і контрольні групи формувалися в обох залучених до дослідження ЗВО за допомогою рандомізації.

4. Узагальнення в кінці параграфів сформульовані надмірно лаконічно і не повністю відображають їх зміст.

5. Відзначено важливість подальшого розвитку наукової діяльності Анастасії Михайлівні та рекомендовано активно займатися самостійною науковою роботою, а також брати участь у наукових проєктах як кафедрального рівня, так і в межах діяльності громадських організацій. Це сприятиме практичному застосуванню здобутих компетентностей та їх подальшому вдосконаленню.

Савельчук Ірина Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальних технологій та реабілітації Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», зауваження та побажання:

1. У параграфі 1.3 авторкою ґрунтовно проаналізовано вітчизняний і зарубіжний досвід організації волонтерської діяльності. На нашу думку, узагальнення цієї інформації у вигляді структурно-логічної схеми або таблиці забезпечило краще сприйняття матеріалів дослідження та зробило б їх більш наочними.

2. У Розділі 2 «Дослідження розвитку соціальної активності студентів у волонтерській діяльності» вдало представлено пошуковий етап дослідження. На нашу думку, робота значно виграла б, якщо авторка не лише детально описала результати пошукового етапу експерименту щодо розвитку соціальної активності студентів у волонтерській діяльності, а й більш ґрунтовно представила доцільність цього етапу в контексті загальної методології дослідження. Важливо було б також розглянути, чому саме цей етап є ключовим для подальших етапів дослідження, та як результати пошукового етапу впливають на створення соціально-педагогічних умов розвитку соціальної активності студентів у волонтерській діяльності. Це дозволило б краще зрозуміти логіку дослідження і змістовно пов'язати практичні результати з теоретичними підходами.

3. Для підвищення рівня соціальної активності студентів у волонтерській діяльності щодо забезпечення кожної соціально-педагогічної умови за когнітивним, мотиваційно-ціннісним та діяльнісним критеріями застосовується досить суттєвий спектр різноманітних заходів, методів і форм індивідуальної, групової та масової роботи зі студентською молоддю, які чітко адаптовані до цільової аудиторії (с. 168). Однак, на нашу думку, було б доцільно більш детально пояснити технології відбору саме цих методів і форм роботи, що дозволило б краще зрозуміти їх відповідність цілям програми та потребам студентів щодо прояву соціальної активності у волонтерській діяльності.

4. Одним із важливих здобутків дисертаційної роботи є розроблена автором програма розвитку соціальної активності у волонтерській діяльності студентів спеціальності 231 «Соціальна робота», що навчаються у закладах вищої освіти. Проте, на нашу думку, вона могла б набувати ще більшої практичної цінності, якби було приділено значну увагу матеріалам, що ілюструють, яким чином психологічні характеристики студентів враховувались або не враховувались під час реалізації програми. Такий аналіз міг би сприяти кращому розумінню індивідуального підходу до розвитку соціальної активності та забезпечити додаткову ефективність програми.

5. Підтримано ідею про необхідність оформлення здобутих результатів у структурованій формі. Це можуть бути методичні рекомендації або навіть монографія, оскільки отримані напрацювання заслуговують на систематизацію і є основою для окремих розділів наукових публікацій.

Висловлено побажання подальших успіхів у науковій і проєктній діяльності, не зупинятися на досягнутому в галузі волонтерства та розвивати проєкти, спрямовані на активізацію соціальної діяльності студентської молоді. Зазначено, що досвід здобувачки у керівництві студентськими об'єднаннями, а також знання про соціальні проєкти та форми соціальної активності, є основою для подальшої успішної роботи.

Гевчук Наталія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи Факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, зауваження та побажання:

1. Дисертаційне дослідження значно б збагатилося, якщо б автор не лише проаналізувала міжнародний досвід розвитку студентського волонтерства, а й надала більш ґрунтовні власні рекомендації щодо можливостей його адаптації в українських закладах вищої освіти у параграфі 1.3. «Характеристика зарубіжного та українського досвіду щодо розвитку соціальної активності студентів у волонтерській діяльності».

2. Високо оцінюючи значущість запропонованого та впровадженого інструментарію дослідження, розробленого Анастасією Михайлівною, доцільно було б приділити більше уваги обґрунтуванню та розробці системи кількісних і якісних показників для оцінювання волонтерської діяльності, а також методик моніторингу розвитку соціальної активності студентів. Крім того, робота значно б виграла, якби детальніше були представлені результати застосування зазначених методик.

3. У дисертаційному дослідженні Анастасії Котелевець, на сторінці 144, розглядається роль закладів вищої освіти у розвитку соціальної активності студентів (рис. 2.10). Вважаємо доцільним, надати більш розгорнутий опис зазначеної взаємодії, а також конкретизувати, як цей аспект був інтегрований здобувачкою у процес розробки соціально-педагогічних умов, представлених у роботі.

4. Вважаємо, що дисертація носила б більш довершений характер, якби Анастасія Михайлівна детальніше описала у основному тексті дисертації зміст заходів, які були впроваджені у межах реалізації Програми розвитку соціальної активності студентів. Програма детально описана у додатку Д, проте в основному тексті, на нашу думку, не було висвітлено належним чином її реалізацію.

5. Зазначено, що особливо цінним і важливим у контексті представленої роботи є практичний досвід А.М. Котелевець, який вона здобула як волонтер і ефективно передає студентам. Цей аспект забезпечує унікальну можливість адаптації теоретичних знань до реальних умов, що є надзвичайно вагомим у контексті розвитку соціальної активності та волонтерської діяльності.

6. Спільна діяльність, спрямована на обмін досвідом і розвиток напрацьованих здобувачкою практичних аспектів стане цінним внеском у подальший розвиток соціально-педагогічних ініціатив.

Петрочко Жанна Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, побажання:

1. Актуальність представленого дослідження є безсумнівною, що підтверджується своєчасністю вирішення проблем соціальної активності та волонтерства, особливо в контексті сучасних викликів, таких як пандемія та війна. Робота вирізняється різновекторним аналізом проблеми, виокремленням особливостей волонтерської діяльності та визначенням умов для формування студентських волонтерських груп у закладах вищої освіти. Сильною стороною дисертації є вироблення комплексного підходу до розвитку соціальної активності, базованого на пошуковому та формувальному експерименті.

2. Авторська програма демонструє високу результативність, проте потребує деталізації форм роботи для ширшого використання її напрацьовань студентами різних спеціальностей.

3. Аргументованість відповідей здобувачки свідчить про високий рівень її науково-практичної компетентності, готовність презентувати та відстоювати результати своєї наукової роботи.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.077 присуджує Котелевець Анастасії Михайлівні ступінь доктора філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.077

Жанна ПЕТРОЧКО